

**BIBLIJSKO - MOLITVENA ZAJEDNICA
SVETI PETAR I PAVAO**

SLUŽBE U CRKVI PO SAKRAMNETU REDA

Osvrnut ćemo se samo na sakramentalni vid službe u Crkvi, ali ne i povijesni.

Jedan svećenik Krist

Kao što smo iz dosadašnjih razmišljanja vidjeli, čitava Crkva ima svećenički karakter. Najdublji temelj ove činjenice jest da je ona Tijelo Kristovo, a Krist je jedini pravi i jedincati Veliki svećeni Novoga saveza, prema kome naginje svako svećeništvo na zemlji kao prema svojoj punini i savršenstvu. Svoje svećeništvo Isus je živio i činio čitavim svojim životom u poslušnosti Ocu. Žrtva križa najradikalniji je i najizrazitiji čin njegovog svećeništva. Po njoj je on u vlastitom tijelu i krvi došao u Svetinju nad svetinjama, pred samog oca. Crkva kao njegovo Tijelo snažno je opečaćena Kristovim svećeničkim karakterom. Čitava je Crkva, tako svećenička zajednica i svaki pojedini njezin član osposobljen i zadužen po Kristu svećeničkom službom.

Jedno svećeništvo

Svećeništvo Crkve nije neko svećeništvo pokraj Kristovog. Postoji samo jedno jedincato svećeništvo, a to je Kristovo i na njemu čitava Crkva ima udjela. U njenom je djelovanju prisutan Kristov svećenički čin, a sav je Božji narod svećenički narod. Unutar tog naroda Božjega postoje oduvijek posebne službe kroz koje Isus Krist očituje i vrši svoju svećeničku brigu za čitavu zajednicu Crkve.

Sakrament svetog reda

Zaređeni službenici u Crkvi

Službe u Crkvi

U temelju službi u Crkvi Isusova je volja. On ju je očitovao ustanovljenjem „Dvanaestorice“ kojima je dao posebno poslanje unutar novozavjetni „eklesie“ i kako nam svjedoče Djela apostolska, oni su to svoje poslanje trajno prepoznavali i vršili. Ubrzo nastaje potreba i za drugim službama, pa se tako u prvoj zajednici uspostavlja služba „Sedmorice“ (Dj 6, 1-6), a novozavjetne poslanice govore nam o apostolima, prorocima, pastirima, evanđelistima i drugim službama. Mnoge su se od njih kasnije izgubile. Ustalile su se i do nas došle službe biskupa, prezbitera i đakona o kojima nam svjedoče novozavjetni spisi.

Sakramentalna služba

Unutar svećeničkog naroda Božjega nosioci se službi osposobljavaju za svoje služenje u Crkvi posebnim sakramentom, sakramentom Reda, koji je jedan i koji u različitoj punini osposobljavaju pojedine krštenike za služenje u zajednici Crkve. Punina se sakramenta Reda izlijeva na biskupa (LG 21). Ovdje treba istaknuti razliku krsnog svećeništva kojim je opečaćena cijela Crkva, od nosioca službi po kojima Isus Krist vrši svoje svećeničko služenje cijeloj Crkvi. Razlika je bitna, i čini je upravo specifičnost sakramenta Reda po kojem se upravo pojedinci, dionici sveopćeg svećeništva Crkve osposobljavaju za pojedine službe u Crkvi. Stoga se često upotrebljava i terminologija: sveopće (krsno) svećeništvo naroda Božjega i ministerijalno (služničko) svećeništvo.

Redovite službe u Crkvi

Sveti red, redovnici, laici

Porijeklo imena

Samo ime za sakrament potječe još od rimskih vremena. U rimskom je imperiju izraz „ordinatio“ (lat. „ordo“ = red, „ordinatio“ = ređenje) označavalo ulaz u posebni „red“ i taj se izraz upotrebljavao za carske službenike, pogotovo ako ih je imenovao sam car ili kralj. Prvi je taj izraz u kršćanskom smislu upotrijebio Tertulijan (2 st.) i to u vezi s crkvenom službom. On izraz „Red“ upotrebljava u smislu liste biskupa (lista sukcesije). Pojam je dalje razvio i sistematizirao afrički biskup Ciprijan (3.st.). Kod njega pojam dolazi u dva značenja: kao kanonsko uvrštenje pojedinog krštenika u kolegij nosioca službi, i u smislu milosti Božje za nas.

U rimskom se imperiju izraz „red“ upotrebljavao i za označavanje različitih društvenih klasa. Tako su senatori činili „viši red“, kasnije nastaje društvena podjela između „reda“ i običnog puka što je možda utjecalo i na kasniju pokonstatinovsku (Konstantin Veliki, 4. st. daje slobodu javnosti Crkvi 313.g.) podjelu Crkve na kler i puk (laike). U latinskoj se Crkvi kao i u istočnoj susrećemo i s pojmom „polaganje ruku“.

Sakramentalni znak

O tome svjedoče i novozavjetni spisi:

„Dvanestorica nato sazvaše mnoštvo učenika i rekoše:

„Nije pravo da mi napustimo riječ Božju da bismo služili kod stolova. De, pronadite, braćo, između sebe sedam muževa na dobru glas, punih Duha i mudrosti. Njih ćemo postaviti nad ovom službom, a mi ćemo se posvetiti molitvi i posluživanju Riječi.“ Prijedlog se svidje svemu mnoštvu, pa izabraše Stjepana, muža puna vjere i Duha Svetoga, zatim Filipa, Prohora, Nikanora, Timona, Paramenu te antiohijskog pridošlicu Nikolu. Njih postave pred apostole, a oni pomolivši se, polože na njih ruke.“ (Dj 6, 2-6).

Novozavjetni spisi još na dva mjesta spominju postavljanje u službu po polaganju ruku. Tekstovi su sadržani u pastoralnim poslanicama Timoteju:

„Ruku prebrzo ni na koga ne polaži i ne budi dionikom tuđih grijeha! Sebe čistim čuvaj!... Poradi toga podsjećam te: raspiruju milosni dar Božji koji je u tebi po polaganju mojih ruku.“(1 Tim 5,22 i 2 Tim 1,6).

Sakramentalni znak i milost

Timotej je dakle svoju službu primio po polaganju ruku. I ne samo to! Po tom polaganju ruku on je primio i „milosni dar Božji“ s kojim mora surađivati. Imamo dakle vanjski, vidljivi znak koji daje milosni dar Božji, a to je bitna oznaka sakramenta. I ako je Timotej bio postavljen u službu polaganjem ruku koje je u njemu proizvelo milosni dar Božji, onda je očito, da je u svoju službu bio postavljen po sakramentu. Kako je njegova služba (a to je jasno iz čitave poslanice) služba za zajednicu i u zajednici, tada je očito da se u službe zajednice postavljalo po sakramentu. To je sakrament službe u Crkvi, sakrament Reda.

**Primit ćete snagu Duha Svetoga
koji će sići na vas i bit će mi svjedoci (Dj 1,8)**

Prva nam poslanica Timoteju donosi i neke „kriterije“ za postavljanje u službu nadglednika (episkopa, biskupa):

„Trebalo, stoga, da nadglednik bude besprijekoran, jedne žene muž, trijezan, razuman, sređen, gostoljubiv, sposoban poučavati, ne vinu sklon, ne nasilan nego popustljiv, ne ratoboran, ne srebroljubac, da svojom kućom dobro upravlja i sinove drži u pokornosti sa svom ozbiljnošću – a ne zna li netko svojom kućom upravljati, kako će se brinuti za Crkvu Božju? – ne novoobraćenik da se ne bi uzoholio i pao pod osudu đavlovu. A treba da ima i lijepo svjedočanstvo od onih vani, da ne bi u rug upao i zamku đavlovu.“ (1 Tim 3,2-7).

Kao što smo vidjeli, učinak sakramenta Reda je „milosrdni dar Božji koji onda pojedinca osposobljava za različite službe unutar pojedine zajednice. Svaki je sakrament susret s Isusom Kristom u kojem Krist obogaćuje čovjeka krštenika darom potrebnim za pojedinu situaciju života. Sakrament reda se naziva i socijalnim sakramentom (kao i Ženidba) jer se on ne podjeljuje prvenstveno na korist primaoca, već smjera na zajednicu. Tim sakramentom Krist osposobljava krštenika da snagom njegove osobe vrši u zajednici pojedinu službu na korist čitave zajednice, na rast Tijela Kristova koje je Crkva. Sakrament utiskuje u primaoca neizbrisiv pečat, i stoga se može primiti samo jednom u životu.

Jedino Kristovo svećenništvo

- ▶ Sve slike starozavjetnog svećenštva ispunile su se u Isusu Kristu, koji je jedini "Posrednik između Boga i ljudi".
- ▶ Kristova je otkupiteljska žrtva jedna jedina i izvršena jednom zauvijek. Pa ipak ona postaje prisutna u euharistijskoj žrtvi Crkve. Isto je i s jednim svećenštvom Isusa Krista: ono se po ministerijalnom svećenštvu **uprсутnjuje** a da se pri tom ne umanjuje jedinstvenost Kristova svećenštva.

Djelitelj sakramenta Reda je Biskup

Djelitelj sakramenta Reda u Crkvi je biskup. Polaganjem njegovih ruku i zazivanjem Duha Svetoga podjeljuje se u Crkvi služba biskupa, prezbitera i đakona. Danas se kandidati za službe u Crkvi dugo pripremaju kako studijem teologije, tako i osobnom pripravom izgrađujući se za službe koje će im biti povjerene. Nakon dugog vremena studija, priprave i provjeravanja pripuštaju se tada kandidati biskupovom polaganju ruku da bi po sakramentu Reda postali Đakoni, odnosno prezbiteri. U službu biskupa postavljaju se prezbiteri koji su dali svjedočanstvo istinitog i dubokog kršćanskog života i svetosti i osim toga posjeduju i prirodne sposobnosti da stoje na čelu mjesne Crkve (biskupije) i kao nasljednici apostola služe Crkvi Kristovoj.

Biskup

- Biskup (grč. *episkopos* - *zadac, pazitelj, onaj koji nadzire*) ima puninu svetog reda koja ga uključuje u biskupski zbor.
- Upravitelj je mjesne Crkve tj. biskupije.
- Biskupi su nasljednici apostola. Imenuje ih papa.
- Biskup može podjeljivati sve sakramente, posebno potvrdu i sveti red.

Celibat

Da bi netko primio koji viši stupanj sakramenta Reda, mora prethodno primiti ostale niže stupnjeve. U Crkvi se danas službe po sakramentu Reda podjeljuju samo krštenim muškarcima. Za sve nosioce crkvenih službi koji ih primaju po sakramentu Reda vrijedi crkveni zakon neženstva (celibata) koji je u latinskoj Crkvi prvi puta implicitno iznesen na prvom Lateranskom saboru (1123.g.) a izričito u kanonima 6. 7. II Lateranskog sabora (1139. g.). U latinskoj se Crkvi zaređuju neoženjeni muškarci (iznimna je, nakon II Vat. sabora (1963-1965) služba samostalnog đakonata) i njih veže zakon neženstva nakon ređenja. U istočnoj se Crkvi u crkvene službe „rukopolažu“ oženjeni ljudi, jedino se za službu episkopa postavlja neoženjeni muškarac.

Prezbiter - svećenik

- ♦ Prezbiter - (grč. presbyteros - stariji, mlađi); U raskršćansko vrijeme - ugledni vjernik, sudstojnik kršćanske crkvene općine. Naziva prezbiter i episkop u prvo su vrijeme često sinonimi. Razvojem crkvene hijerarhije već u 2. st. prezbiter postaje sinonim za svećenika.
- ♦ Prezbiter je predvodnik Božjeg naroda u konkretnoj kršćanskoj zajednici (župi). Predvodi liturgijska slavlja, navješta Evanđelje i upravlja zajednicom. Dijeli sve sakramente osim sakramenta svetog reda, a potvrdu može podijeliti samo u iznimnim slučajevima.